

LB-2023-66481

Instans Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato 2023-11-15

Publisert LB-2023-66481

Stikkord Yrkesskade. Velferdsrett. I arbeid, på arbeidsstedet, i arbeidstiden. [Folketrygdloven § 13-6](#).

Sammendrag En lege på hjemmevakt skadet seg under en matpause hjemme, og spørsmålet i saken var om skaden oppsto mens legen var «i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden», jf. folketrygdloven § 13-6 andre ledd. Legens hjemmevakt varte fra fredag ettermiddag til søndag morgen. Skaden inntraff etter en kort arbeidsøkt hjemme søndag formiddag, hvorefter legen tok en matpause ute på egen terrasse – der hun falt og skadet foten. Deretter hadde hun planlagt å dra inn til sykehuset for å følge opp pasienter. Trygderetten, som ble satt med tre juridisk kyndige rettsmedlemmer, hadde under dissens kommet til at legen ikke var «i arbeid» da hun skadet seg, og opprettholdt NAVs avslag på legens krav om yrkesskadeerstatning. Lagmannsretten kom, under dissens, til motsatt konklusjon. Både lagmannsrettens flertall og mindretall bemerket at det dreide seg om et grensetilfelle.

Henvisninger: [Folketrygdloven \(1997\) §13-6](#)

Saksgang Trygderetten TRR-2021-2551 – Borgarting lagmannsrett LB-2023-66481 (23-066481FØR-BORG/01).

Anke til Høyesterett er fremmet til behandling, HR-2024-387-U.

[Om rettskraft](#)

Parter A (advokat Einar Ingvald Skröder Lohne) mot Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet (advokat Thea Westhagen Edell).

Forfatter Lagdommer Henrik Westborg Smiseth, lagdommer Nils Ihlen Ramm og lagdommer Halvard Leirvik.

Sist oppdatert 2024-02-23

Henvisninger i teksten [Yrkesskadetrygdloven \(1958\) §9](#) | [Trygderettsloven \(1966\) §26](#) | [Rettsgebyrloven \(1982\) §10](#) | [Folketrygdloven \(1997\) §13-1, §13-8](#) | [Tvisteloven \(2005\) §20-2, §20-5](#)

Saken gjelder gyldigheten av Trygderettens kjennelse i sak om yrkesskadedekning. En sykehuslege på hjemmevakt skadet seg under en matpause hjemme, og spørsmålet er om det foreligger en yrkesskade etter folketrygdloven § 13-6 andre ledd.

Sakens bakgrunn

Partene er for lagmannsretten enige om at følgende redegjørelse for sakens bakgrunn, som fremgår innledningsvis i Trygderettens kjennelse, kan legges til grunn som ubestridt:

I en skademelding datert 19. mars 2019 opplyser den ankende part om at hun ble utsatt for en hendelse den 29. juli 2018. Det går fram at hun var ansatt som lege i spesialisering i [avdeling]. Hendelsen fant ikke sted på den ankende parts vanlige arbeidsplass, og det er meldt at hendelsen skjedde ute.

I vedlegget til skademeldingen opplyser den ankende part at skaden skjedde under helgevakt, som for henne var hjemmevakt (primærvakt) kontinuerlig fredag til mandag på psykiatrisk ungdomsseksjon, inkludert akuttenhet. Vekten innebærer arbeid hjemmefra i forbindelse med oppfølging av pasientarbeid og telefonhenvendelser, uttrykking til akuttenheten ved behov og oppmøte midt på dagen lørdag og søndag ved belegg i enheten. Den ankende part opplyste videre at vekten ble lønnet fast med 1:4 for beredskap, med tillegg av skrevne overtidstimer ved hjemmearbeid og oppmøte.

Når det kommer til selve skaden opplyser den ankende part at denne skjedde i hjemmet hennes en søndag i halv ett-tiden da hun var på vei ut i hagen for å spise. Hun hadde tidlig lørdag morgen hatt en akuttinnleggelse, og hun hadde arbeidet med denne saken på enheten og hjemmefra i til sammen elleve til tolv timer til og fra hele lørdag. Før hun skulle spise lunsjen den aktuelle søndagen hadde hun lest seg opp faglig i tilknytning til innleggelsen dagen før, for å være godt forberedt når hun skulle inn på akuttenheten etter lunsjen. Hun visste dessuten at det når som helst kunne komme henvendelser fra enheten med behov for umiddelbar bistand og vurdering.

På vei ut i hagen for å spise tråkket hun over med høyrefoten ned fra terrassen, og snublet i fart fremover slik at venstrefoten gled bakover ned i en ujevnhet i bakken og kom vridd under henne i fallet. Den ankende part fikk sterke smerter, og ble hentet av ambulanse. Hun ringte bakvakten og orienterte om det oppfølgingsarbeidet hun hadde planlagt å utføre når hun skulle inn til enheten, og orienterte om fallet. Da hun avsluttet telefonsamtalen med bakvakten, ringte sykepleieren på enheten med en henvendelse og den ankende part henviste da til bakvakten.

A fremmet 19. mars 2019 krav overfor NAV om godkjenning av yrkesskade. NAV Familie- og pensjonssytelser Oslo 1 avslo kravet i vedtak 27. august 2019. Etter klage fra A stadfestet NAV Klageinstans vedtaket 30. oktober 2020. A påanket vedtaket til Trygderetten. Trygderetten avsa kjennelse 3. november 2022 [TRR-2021-2551]¹ med følgende slutning:

Vedtak truffet av NAV Klageinstans den 30. oktober 2020 stadfestes.

Kjennelsen ble avsagt under dissens idet ett av de tre juridisk kyndige rettsmedlemmene mente at det forelå en yrkesskade.

A tok ut søksmål mot staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet ved stevning 28. april 2023. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet har tatt til motmæle.

Hovedforhandling er holdt i Borgarting lagmannsretts hus i Oslo 25. oktober 2023. A møtte og avga forklaring. Det ble hørt ett vitne og ført dokumentasjon som vist i rettsboken.

Saksøker, A, har i det vesentlige gjort gjeldende:

Når en skade har skjedd utenfor arbeidsplassen, skal det i henhold til Høyesteretts praksis foretas en samlet vurdering av vilkårene i folketrygdloven § 13-6 andre ledd med hovedvekt på vilkåret «i arbeid». Det må sees hen til at vilkåret er i endring og formålet med yrkesskadedekningen, som er å gi særfordeler utover folketrygdens ordinære stønadssystem, jf. § 13-1.

Ved den samlede vurderingen må det legges vekt på at A arbeidet hjemme skadedagen frem til hun skulle reise inn til sykehusenheten. Hjemmearbeidet var nødvendig og pålagt. Den spesielle vaktordningen A var underlagt, flyttet arbeidsstedet hjem. Det følger av praksis, forarbeider og rundskriv at spisepauser anses som en del av arbeidstiden. Det ble ikke utført private gjøremål i spisepausen; telefonoppringningen fra enheten 12.30 eller like etter dette viser at hun tvert imot var i aktivt arbeid. Det var naturlig å ha spisepausen i hagen, og det var nødvendig å gjennomføre spisepausen hjemme. Videre må det legges vekt på omfanget av As

omfattende aktive arbeid under hjemmevakten frem til ulykken inntraff, og hennes planlagte – og faktisk gjennomførte – aktive arbeid søndagen i tidsrommet etter ulykken. Det at A var i aktivt arbeid på begge sider av spisepausen, skiller denne saken fra andre saksforhold belyst i domstols- og trygderettspraksis. Samlet sett skjedde skaden i arbeidsgivers sfære, og «i arbeid».

Vilkårene i folketrygdloven § 13-6 andre ledd er oppfylt, slik at As skade utgjør en yrkesskade. Trygderettens kjennelse må derfor oppheves.

Det er lagt ned slik påstand:

1. Trygderettens kjennelse oppheves.
2. A tilkjennes sakens kostnader.

Saksøkte, staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet, har i det vesentlige gjort gjeldende:

Ved tolkningen av vilkårene i folketrygdloven § 13-6 andre ledd må det legges vekt på formålet med yrkesskadedekningen, som er å gi kompensasjon for den særlige risiko som antas å følge av det arbeid man utfører. Private gjøremål skal falle utenfor dekningen, og etter rettspraksis skal det utvises forsiktighet med en utvidende tolkning. Det må også sees hen til at det er gitt særlige unntaksregler om 24 timers yrkesskadedekning for visse yrkesgrupper og at saksøker ikke er omfattet av disse unntakene.

Høyesterett har flere ganger uttalt at trygderettspraksis har særlig stor vekt når det gjelder innholdet i folketrygdloven § 13-6 andre ledd. Det følger av langvarig og fast trygderettspraksis at ansatte som har hjemmevakt, ikke er «i arbeid» i perioder der man bare er tilgjengelig for arbeidsgiver og ikke faktisk utfører arbeid. Også ved reise mellom to arbeidssteder er det lagt til grunn at den ansatte har beveget seg over i den private sfæren dersom spisepausen tas hjemme. Ved arbeid på hjemmekontor er man ikke yrkesskadedekket dersom man ikke rent faktisk arbeider, se blant annet rundskriv R13-00.

Saksøker var «i arbeid» under telefonsamtaler eller utrykning til enheten. Det bestrides ikke at saksøker planla å reise til sykehusenheten etter matpausen, men selv om det legges til grunn at denne reisetiden omfattes, er ikke dette avgjørende for pausetiden. I pausetiden var hun bare i beredskap. Situasjonen på skadetidspunktet har en nærere tilknytning til saksøkers private sfære enn til arbeidet. Pausen kan ikke likestilles med en lunsjpause på arbeidsstedet.

Vilkårene for yrkesskadedekning i folketrygdloven § 13-6 andre ledd er ikke oppfylt, og Trygderettens kjennelse er gyldig.

Det er lagt ned slik påstand:

1. Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet frifinnes.
2. Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet tilkjennes sakskostnader.

Lagmannsrettens syn på saken

Lagmannsretten skal prøve lovligheten av Trygderettens kjennelse, jf. trygderettsloven § 26 tredje ledd. Utgangspunktet for prøvingen er faktum slik det forelå for det aktuelle organ da vedtaket ble truffet, jf. Rt-2007-1815 avsnitt 33 og 34. Som hovedregel kan det likevel påberopes bevis som er egnet til å belyse situasjonen på vedtakstidspunktet, jf. HR-2020-332-U avsnitt 17. Saken reiser ingen attførings- eller medisinskfaglige spørsmål som domstolene bør være varsomme med å overprøve.

Problemstillingen lagmannsretten skal ta stilling til, er om vilkårene for yrkesskade i folketrygdloven § 13-6 andre ledd er oppfylt. I bestemmelsen heter det:

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår mens arbeidstakeren er i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.

Vilkårene «i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden» omtales i rettspraksis gjerne som «bedriftsvilkårene», og trekker opp en grense for når skader har en slik tilknytning til arbeidet at de er å anse som yrkesskader. Vilkåret ble første gang lovfestet i lov om yrkesskadetrygd 12. desember 1958 nr. 10 § 9 nr. 1 bokstav a, og er videreført i senere lovgivning, se Ot.prp.nr.62 (1968–1969) på side 109 og Ot.prp.nr.29 (1995–1996) side 132. Lovhistorikken er omtalt nærmere i Rt-2000-220.

Ved tolkningen av bedriftsvilkårene må det sees hen til formålet med yrkesskadetrygden, som er formulert slik i Ot.prp.nr.35 (1958) side 24-25:

(...) å erstatte skader som skyldes arbeidet eller den spesielle risiko dette medfører.

Dette formålet er uendret etter gjeldende folketrygdlov, se Rt-2014-513 avsnitt 29. I denne avgjørelsen pekes det også på at begrunnelsen blant annet må ha vært «at arbeidstakere som utsettes for risiko de bare i liten grad selv kan kontrollere, bør holdes skadesløse dersom risikoen gir seg utslag i skade».

I Rt-2004-487 avsnitt 28 fremgår det at det «bør utvises forsiktighet med å tolke bedriftsvilkårene utvidende – utover det som følger av en fast trygderettspraksis og av formålet med yrkesskadedekningen». Lagmannsretten kan ikke se at dette utgangspunktet er fraveket i senere høyesterettspraksis.

Når skaden har skjedd utenfor arbeidsplassen, blir det i praksis i stor grad foretatt en samlet vurdering med utgangspunkt i vilkåret «i arbeid». Dersom dette vilkåret vurderes å være oppfylt, vil arbeidsstedet anses for å være midlertidig flyttet, jf. Rt-2014-513 avsnitt 28.

I Rt-2014-513 avsnitt 30 heter det videre:

I forarbeidene til den någjeldende folketrygdloven tas det utgangspunkt i at en arbeidstaker er yrkesskadedekket «under utøvelse av arbeid for sin arbeidsgiver i det arbeid han har i henhold til instruks eller arbeidsordre», se NOU 1990:20 side 583. Men det presiseres samme sted at denne hovedregelen ikke praktiseres strengt. Videre uttales det at begrepet arbeid også omfatter «gjøremål som har tilknytning til det ordinære arbeidet», for eksempel hvilepauser, vanlige trimaktiviteter og lunsjpauser på arbeidsstedet. Det avgrenses mot skader under aktiviteter som arbeidstakeren utfører «hovedsakelig i egen interesse».

Med «arbeidsstedet» legger lagmannsretten ut fra sammenhengen til grunn at det i de gjengitte forarbeidene siktes til den ordinære arbeidsplassen.

For vurderingen av det konkrete saksforholdet i foreliggende sak gir de refererte avgjørelsene fra Høyesterett begrenset veiledning. Situasjonen i Rt-2004-487, der bedriftsvilkårene ikke var oppfylt, var at skaden hadde inntruffet under en sosial utflukt arrangert av arbeidsgiver. Dommen i Rt-2014-513, der Høyesterett kom til at det var tale om en yrkesskade, gjaldt en akeulykke i forbindelse med et faglig seminar i arbeidsgivers regi.

Trygderettens praksis har større vekt ved tolkningen av bedriftsvilkårene enn ellers, i den utstrekning praksisen gjennomgående er konsekvent og entydig, se Rt-2000-1028 på side 1033. Videre kan NAVs rundskriv ha tilsvarende rettskildemessig betydning som Trygderettens praksis når retningslinjene nedfelles i Trygderettens praksis, se Rt-2005-495 avsnitt 56 og HR-2021-2126-A avsnitt 67.

Lagmannsretten er ikke kjent med praksis fra Trygderetten som gjelder skader inntruffet ved hjemmevakt under en slik vaktordning som A var en del av. Lagmannsretten er imidlertid enig med staten i at det er relevant å se hen til praksis og rundskriv knyttet til arbeidstakere med beredskapsvakt og arbeidstakere på hjemmekontor.

Det foreligger flere avgjørelser fra Trygderetten om arbeidstakere med beredskapsvakt eller lignende og som har skadet seg på tidspunkter hvor de ikke har vært i aktivt arbeid, for eksempel TRR-2018-492, TRR-2010-2505 og TRR-2009-349. Lagmannsretten er enig med staten i at det er mye som taler for at arbeidstakere med beredskapsvakt i utgangspunktet ikke anses for å være i arbeid når de bare er til disposisjon for arbeidsgiver og oppholder seg hjemme. Det fremgår også av Rundskriv R13-00, med henvisning til LF-2002-10, at

personer med «hvilende vakt» i utgangspunktet heller ikke vil være yrkesskadedekket på vei til eller fra arbeidsstedet. Som lagmannsretten kommer tilbake til, vil personer på «hvilende vakt» i visse tilfeller være dekket fra det tidspunktet de blir utkalt.

Med de senere årenes økte bruk av hjemmekontor, har det også blitt reist spørsmål om hvor langt yrkesskadedekningen rekker ved arbeid på hjemmekontor. Siden en endring av Rundskriv R13-00 den 4. juni 2021, har dette vært særskilt kommentert i rundskrivet. Under henvisning til praksis fra Trygderetten er det i rundskrivet lagt til grunn at et minstekrav for å anse et hjemmekontor som arbeidssted, er at arbeid derfra er naturlig og nødvendig ut fra arbeidets art. Det er ikke tilstrekkelig at arbeidstaker selv velger å arbeide fra hjemmet av praktiske grunner. Dette synspunktet er også lagt til grunn av Hålogaland lagmannsrett i sak LH-2022-132150, der arbeidstakerens anke til Høyesterett ikke ble tillatt fremmet. Videre heter det i rundskrivet at selv om en arbeidstaker regnes for å være i arbeid under hvilepauser og alminnelige trimaktiviteter på arbeidsstedet, kan arbeidstakeren ikke regnes for å være yrkesskadedekket på hjemmekontor dersom vedkommende ikke rent faktisk arbeider.

Hvilken betydning den gjengitte praksisen fra Trygderetten og uttalelsene i rundskrivet får i foreliggende sak, kommer lagmannsretten tilbake til nedenfor.

Før lagmannsretten går nærmere inn på den konkrete vurderingen etter yrkesskadeloven [skak vel være folketrygdloven, Lovdatas anm.] § 13-6 andre ledd, vil lagmannsretten knytte noen bemerkninger til faktum i saken.

Faktumredegjørelsen gjengitt innledningsvis i dommen er skrevet i en form der det vises til hva «den ankende part opplyste» og lignende. Det er imidlertid på det rene at det faktum som beskrives, er omforent. Under hovedforhandlingen er hendelsesforløpet også belyst ved fremlagte skriftlige redegjørelser fra A til NAV og As partsforklaring. Vitnet B har forklart seg nærmere om sykehusets vaktordning. For så vidt gjelder det faktum lagmannsretten redegjør for i det følgende, kan ikke disse redegjørelsene sees å være bestridt.

A var på skadetidspunktet ansatt som lege i spesialisering ved Oslo Universitetssykehus, [avdeling]. Hjemmevakten og rammene for denne er beskrevet ovenfor. A hadde såkalt «forvakt», eller «primærvakt», den aktuelle helgen fra fredag ettermiddag til mandag morgen. I sykehusavdelingens skriftlige rutinebeskrivelse for leger på vakt fremgår det at primærvakten har 30 minutters utrykningstid og at det betales ekstra godtgjørelse ved utrykning. Der fremgår det også en punktliste med slik innledning: «Forventninger fra enhetene til vakthavende lege er at du (...)». Listen inneholder blant annet følgende punkter:

- er tilgjengelig på vakttelefon gjennom hele vekten
- er oppdatert i forhold til pasientens kriseplaner
- kan ringes av personalet i forbindelse med henvendelser, eller for å diskutere behandlingsopplegg, medisiner, tiltak o.l.
- kommer til enheten så raskt som mulig ved behov (innen maks 30 minutter)

Det er videre på det rene at A hadde omfattende aktiv arbeidstid lørdagen – altså dagen før skadehendelsen. Hun ble oppringt tidlig om morgenen fra enheten i forbindelse med innleggelse av en pasient. Hun reiste da inn til enheten kl. 06.05 om morgenen. I løpet av lørdagen jobbet hun til sammen 11 timer og 10 minutter.

Søndagen hadde A først en arbeidsøkt hjemme fra kl. 11.00 til kl. 12.15. Arbeidet bestod i at hun leste seg opp på fagstoff relatert til sykdomsproblematikken for pasienten som hadde blitt innlagt dagen før, og som A litt senere på dagen skulle følge opp videre.

Fra kl. 12.15 tok A en matpause. På vei ut i hagen for å spise, omtrent kl. 12.30, snublet hun og pådro seg den aktuelle skaden i venstre fot.

A har forklart at hennes plan for tiden etter kl. 12.15 denne dagen var at hun først skulle spise, og at dette var nødvendig av hensyn til den forestående arbeidsøkten inne på enheten. Hun forklarer at hun frem til skaden inntraff, hadde tankene sine på pasienten og det forestående arbeidet. Etter matpausen skulle hun reise inn til sykehusenheten med egen bil for å se til og snakke med pasienten og pasientens foresatte, for å snakke med vaktlaget som skulle gå av vakt denne ettermiddagen og for å delta i «rapport», som er et møte i forbindelse med vaktskiftet. As forklaring er på disse punkter ikke bestridt av staten, og det er heller ikke omtvistet at As planlagte oppmøte og arbeid var påkrevet av hensyn til pasienten.

Når det gjelder As planlagte reise inn til sykehuset etter matpausen, er for øvrig partene uenige om hvorvidt hun under en slik reise ville ha vært «i arbeid» etter folketrygdloven § 13-6 andre ledd fra hun påbegynte reisen inn til sykehusenheten. Som redegjort for ovenfor, fremgår det av NAVs Rundskriv R13-00 at den som er i «hvilende vakt» hjemme, normalt ikke anses for å være yrkesskadedekket på vei til eller fra arbeidsstedet. I henhold til rundskrivet gjelder det imidlertid et unntak fra dette:

Politifolk, brannmannskap og lignende som blir utkalt er yrkesskadedekket fra det tidspunktet utkallingen kommer. Utrykningen anses som en del av arbeidet og dette er begrunnet i tjenestens egenart og pliktene de medfører.

Når en lege i primærvakt mottar en innkalling til sykehuset med pålegg fra arbeidsgiver om oppmøte senest innen 30 minutter, har dette likhetstrekk med situasjonen som beskrives i rundskrivet. Dette kan tale for at legen vil være yrkesskadedekket under en slik reise. Videre tilsier As ansvar som vakthavende lege at hun hadde rett og plikt til å vurdere om hennes egen tilstedeværelse og reise inn til enheten var nødvendig den aktuelle søndagen. Når hun som lege da treffer en beslutning om at hun selv skal reise inn til sykehuset, kan det argumenteres for at denne reisen må bedømmes på samme måte som dersom hun reiser inn etter å ha blitt oppringt fra annet helsepersonell på sykehuset. Lagmannsretten kommer nedenfor tilbake til hva som anses som riktig konklusjon på dette punktet.

Som følge av at A skadet seg, ble det ikke til at hun reiste inn til sykehuset som planlagt. Som redegjort for ovenfor, fikk hun sterke smerter og det ble tilkalt ambulanse. Videre heter det i As melding om yrkesskade til NAV: «Ambulansepersonalet var raskt på pletten, allerede mens jeg pratet med bakvakt og under henvendelsen fra sykepleier/ansvarsvakt.» A har forklart at ambulansen hadde befunnet seg i nærområdet og ankom veldig raskt, og at oppringningen fra sykepleier/ansvarsvakt kom innen 10 minutter etter at hun skadet seg. Heller ikke dette er bestridt.

Etter dette går lagmannsretten over til den konkrete vurderingen av om As skade oppfyller bedriftsvilkårene i folketrygdloven § 13-6 andre ledd. Ved denne vurderingen har lagmannsretten delt seg i et *flertall*, som består av *lagdommer Ramm og lagdommer Leirvik*, og et *mindretall*, *lagdommer Smiseth*.

Lagmannsrettens flertall har kommet til at vilkårene for yrkesskadedekning er oppfylt.

Flertallet legger til grunn de rettslige utgangspunktene gjennomgått ovenfor, der det blant annet fremgår at det må foretas en samlet vurdering med utgangspunkt i vilkåret «i arbeid» og at det må sees hen til formålet med yrkesskadedekningen. Vurderingen blir konkret, og det må legges vekt på det som særpreger As stilling, vaktordningen hun var en del av og As faktisk utførte og planlagte arbeid den aktuelle søndagen.

Vaktordningen A var en del av, er særegen for denne typen stilling. As sykehusavdeling skulle ivareta en døgnkontinuerlig behandlingsfunksjon, og hjemmevaktordningen for leger var nødvendig for at sykehuset skulle få til dette. Derfor var A pålagt hjemmevakt den aktuelle helgen. Under hele vaktperioden hadde hun det primære og overordnede faglige ansvaret for innlagte pasienter, sammen med overlegen som hadde bakvakt. A skulle ikke oppholde seg på sykehuset annet enn når hun skulle utføre arbeid der, samtidig som hun var pålagt å oppholde seg hjemme eller et annet sted der kravet om en utrykningstid på maksimalt 30 minutter kunne overholdes. Hun skulle også gjøre faglige overveielser og vurderinger hjemmefra – både dersom hun ble kontaktet fra sykehuset og ellers, ved behov. At vaktordningen var lagt opp slik, i arbeidsgivers interesse, tilsier at praksis knyttet til for eksempel andre typer beredskapsvaktordninger og ordinære hjemmekontorordninger er mindre relevant.

Flertallet mener videre at den aktuelle matpausen da ulykken inntraff, fremstår som en naturlig del av As arbeidsdag. En normal spisepause som dette har nærhet til arbeidet, og er mindre naturlig å anse som et privat gjøremål. Dette skiller foreliggende sak fra for eksempel FinKN-2017-779, som staten har vist til. Denne uttalelsen fra Finansklagenemnda gjaldt en arbeidstaker på hjemmekontor på hytta som skled på isen utenfor hytta da hun skulle tømme søppel; hun ble ikke ansett for å være «i arbeid».

Flertallet viser til at A hadde påbegynt arbeidsdagen kl. 11.00. Hun begynte da å lese seg opp på faglige spørsmål konkret knyttet til sykdomsproblematikken for pasienten som var innlagt dagen før, og som hun denne dagen skulle følge opp videre. Før hun påbegynte pausen cirka kl. 12.15, hadde A besluttet at det var nødvendig for henne å reise inn til sykehuset for å følge opp pasientbehandlingen videre. Det var ikke noen matservering på sykehusenheten, slik at det ikke var naturlig å planlegge å ta lunsj der. Hun trengte å spise, og

hun fant det da hensiktsmessig og nødvendig å spise hjemme før hun reiste ut. Det er ikke omtvistet at A planla å reise av gårde til sykehusenheten straks etter matpausen. Det må legges til grunn at oppgavene hun da tok sikte på å gjøre, ville ta om lag 3-4 timer. Slik situasjonen var denne arbeidsdagen, fremstår As matpause etter flertallets syn som en naturlig del av arbeidsdagen. Det er mindre naturlig å se det slik at A trådte over i en privat sfære da hun tok denne pausen, slik staten anfører. At hun tok pausen ute på terrassen eller i hagen, i stedet for innendørs, kan ikke ha betydning. Slik flertallet ser det, har det heller ikke betydning for vurderingen at A ganske kort tid etter uhellet ble oppringt fra sykehusenheten. Det avgjørende må være hvordan A, før skaden inntraff, hadde planlagt å legge opp arbeidsdagen.

For flertallets vurdering har det betydning at A – slik flertallet ser det – ville ha vært «i arbeid» – og dekket under yrkesskadetrygden – under den planlagte reisen inn til sykehuset etter matpausen. Hensynene som tilsier at politifolk, brannmannskap og lignende er dekket fra tidspunktet utkallingen kommer, gjør seg også gjeldende for leger som A, i primærvakt. Dersom A måtte ha reist inn til sykehusenheten etter å ha fått en telefon fra enheten, og med en oppmøtefrist fastsatt av arbeidsgiver på 30 minutter, ville A etter flertallets syn ha vært dekket fra reisens start, på samme måte som brannfolk og politipersonell ved utrykning. Det er vanskelig å se hvilke reelle grunner som tilsier at en situasjon der legen av hensyn til pasientene – men uten en forutgående oppringning fra sykehuset – beslutter at hun er nødt til å reise inn, skal vurderes annerledes. Det bemerkes at det ikke er omstridt at A ville ha blitt avlønnnet for reisetiden basert på at denne utgjorde aktivt arbeid – ikke beredskapstid.

Fra As side er det anført at hennes omfattende arbeid lørdagen, dagen før ulykkesdagen, må få betydning. Det er også vist til As omfangsrike arbeid i tiden forut for denne helgen, og hennes vaktplan for uka etter. Flertallet kan imidlertid ikke se at disse momentene har noen relevans.

Samlet sett mener flertallet at det er tale om et grensetilfelle, men at ulykken må anses å ha skjedd mens A var «i arbeid». Etter flertallets oppfatning er det sentrale at A påbegynte en arbeidsøkt søndag kl. 11 som skulle vare til langt ut på ettermiddagen, og at matpausen var en naturlig pause denne arbeidsdagen. Det er da ikke grunn til å bedømme denne matpausen annerledes enn «naturlige hvilepauser på arbeidstedet», jf. omtalen av dette i Rundskriv R13-00 referert ovenfor. Det står sentralt at A befant seg hjemme som et utslag av arbeidsgivers valg av organisering. Denne organiseringen var basert på at A ikke skulle oppholde seg på enheten selv om hun var ansvarlig lege for enheten i det aktuelle tidsrommet.

Slik omstendighetene er i saken her, mener flertallet at hensynet til lovens formål – å erstatte skader som skyldes arbeidet eller den spesielle risiko dette medfører – ikke bør få noen avgjørende vekt ved den konkrete vurderingen av om A var «i arbeid» eller ikke.

Flertallet tilføyer at det ikke kan sees å være underbygget med konsekvent og entydig praksis fra Trygderetten at naturlige pauser fra nødvendig arbeid på hjemmekontor ikke er omfattet av yrkesskadedekningen. Selv om en skulle legge til grunn at slike pauser i utgangspunktet ikke dekkes, mener imidlertid flertallet at de særegne omstendighetene ved As arbeidssituasjon og vaktordning gjør at dette stiller seg annerledes i hennes tilfelle.

Etter dette har flertallet kommet til at As skadetilfelle oppfyller vilkårene i folketrygdloven § 13-6 andre ledd. Trygderettens lovanvendelse er dermed uriktig, og Trygderettens kjennelse skal oppheves.

Lagmannsrettens mindretall mener at vilkårene for yrkesskadedekning ikke er oppfylt, slik at Trygderettens lovanvendelse og resultat er riktig.

Det må foretas en samlet vurdering av om A var «i arbeid» på skadetidspunktet, og det må sees hen til formålet med yrkesskadedekningen. Som gjengitt tidligere i dommen, er formålet å erstatte «skader som skyldes arbeidet eller den spesielle risiko dette medfører». Videre følger det, som allerede nevnt, av Rt-2004-487 avsnitt 28 at en bør være tilbakeholden med å tolke bedriftsvilkårene utvidende utover det som følger av formålet med yrkesskadedekningen og fast trygderettspraksis. Slik mindretallet ser det, taler ikke formålet med yrkesskadedekningen i tilstrekkelig grad for at As tilfelle dekkes. Det foreligger heller ikke fast trygderettspraksis som underbygger dette.

Mindretallet er enig med flertallet i at A var del av en særegen vaktordning og at dette er relevant for vurderingen etter folketrygdloven § 13-6 andre ledd. Vaktordningen innebar at hun gjennom hele helgen var i beredskap og måtte påregne å bli konsultert per telefon og å reise inn til sykehuset på kort varsel. Et annet særtrekk ved vaktordningen var at A i hele vaktperioden hadde behandlingsansvar, og hun måtte blant annet foreta faglige vurderinger og treffe beslutninger om behandlingen ved behov. Disse særegenhetene ved

vaktordningen tilsier at As situasjon ikke uten videre kan bedømmes på samme måte som andre beredskaps- og hjemmearbeidsordninger. Slik mindretallet kommer tilbake til, kan dette likevel ikke bli utslagsgivende for vurderingen.

Mindretallet legger vekt på at det i henhold til Rundskriv R13-00 og fast praksis fra Trygderetten beskrevet i rundskrivet, må legges til grunn at arbeidstakere med beredskapsvakt som den klare hovedregel ikke anses for å være «i arbeid» når de har hvilende vakt hjemme og står i beredskap.

Når det gjelder tiden der det faktisk utøves arbeid på hjemmekontor, må det legges til grunn at arbeidstakeren i hvert fall dekkes når hjemmekontor er naturlig og nødvendig ut fra arbeidets art. Det er ikke tvilsomt at arbeid hjemme var naturlig og nødvendig i As tilfelle. Mindretallet forstår imidlertid Rundskriv R13-00 slik at arbeidstakeren, i henhold til rundskrivet, ikke vil være yrkesskadedekket på hjemmekontor når vedkommende ikke rent faktisk arbeider. Etter mindretallets syn taler også formålsbetraktninger og reelle hensyn for at lunsjpauser og andre lengre pauser ved arbeid på hjemmekontor, ikke er omfattet. Som redegjort for ovenfor, har Høyesterett i Rt-2004-487 uttalt at det er grunn til å være tilbakeholden med å tolke bedriftsvilkårene utvidende. At slike pauser i forbindelse med hjemmekontorarbeid dekkes, mangler støtte i Trygderettens praksis. En slik tolkning kan også tenkes å bli rettsteknisk krevende å håndheve, ettersom lengre pauser på hjemmekontor ofte i større grad vil kunne inneholde mer private gjøremål enn for eksempel en lunsjpause på arbeidsplassen.

Etter mindretallets syn har As arbeidssituasjon den aktuelle søndagen likhetstrekk med både andre typer hjemmevaktordninger og nødvendig arbeid på hjemmekontor, noe som taler i retning av at A bare var dekket mens hun var i aktivt arbeid. Etter mindretallets syn kan ikke den omstendighet at A i hele vaktperioden også hadde et kontinuerlig faglig ansvar for de innlagte pasientene, endre utgangspunktet om at hun bare er dekket etter yrkesskadeordningen når hun faktisk utfører arbeid. Slik mindretallet ser det, er det klart ikke grunnlag for en kontinuerlig yrkesskadedekning under hele vaktperioden, i Rundskriv R13-00 omtalt som «24-timers trygd», slik det er fastsatt for blant annet militærpersonell, se folketrygdloven § 13-8 andre ledd.

Videre har mindretallet et noe annet syn enn flertallet på hvorvidt det er naturlig å anse As matpause denne søndagen som en naturlig pause i arbeidsdagen, der hun fortsatte med å være «i arbeid». Selv om en skulle legge til grunn at matpauser for en arbeidstaker i As situasjon etter omstendighetene *kan* være dekket – må det slik mindretallet ser det noe mer til enn en forutgående arbeidsøkt hjemme på én time og femten minutter for å bringe arbeidstakeren i en situasjon der hun anses for å være «i arbeid» under en slik pause. Mindretallet legger i denne forbindelse vekt på den korte varigheten av arbeidsøkten. At A tok pausen ute i hagen i stedet for inne i boligen, kan mindretallet ikke se at har betydning. Mindretallet ser imidlertid hen til at selv om A trengte å spise før hun skulle jobbe videre, og at måltidet slik sett kan anses som nødvendig av hensyn til arbeidet, var det A selv som valgte å disponere tiden søndag formiddag slik at hun først leste fagstoff på sengen i én time og femten minutter, og deretter gikk ut i hagen for å spise. Hun kunne også ha gjort dette i motsatt rekkefølge. Etter mindretallets syn har matpausen samlet sett mer preg av å være et privat gjøremål enn for eksempel en lunsjpause midt i en full arbeidsdag.

Mindretallet har også en annen oppfatning enn flertallet av om A ville ha vært «i arbeid» under den planlagte reisen inn til sykehusenheten. Omtalen i Rundskriv R13-00 av personell som utkalles, gjelder politi- og brannfolk og lignende, som mottar utkalling. Det fremgår at utrykningen anses som en del av arbeidet og at unntaket er «begrunnet i tjenestenes egenart og pliktene dette medfører». Som redegjort for tidligere i dommen, har en situasjon der en lege på hjemmevakt blir oppringt grunnet noe som oppstår på avdelingen og reiser inn til sykehusenheten med 30 minutters frist for oppmøte i henhold til sykehusavdelingens arbeidsrutiner, likhetstrekk med utrykninger for politi- og brannfolk. Dessuten er det på det rene at A ville ha blitt avlønnet for reisetiden basert på at denne utgjorde aktivt arbeid. Mye taler derfor for at en lege ved slik utkalling må bedømmes på samme måte som utrykningssituasjoner for politi- og brannfolk. Etter mindretallets syn mangler imidlertid As planlagte innreise til sykehuset denne søndagen preget av utrykning eller at hun blir utkalt. Det dreier seg dessuten om et begrenset unntak fra hovedregelen om at reiser til og fra arbeidstedet ikke dekkes. Etter mindretallets syn bør en være tilbakeholden med å tolke dette unntaket utvidende. Hovedregelen om at reiser til og fra arbeidsstedet ikke dekkes følger forutsetningsvis av folketrygdloven § 13-6 fjerde ledd, og ingen av unntakene i denne bestemmelsen ville ha fått anvendelse i dette tilfellet. Dette gjelder selv om arbeidsgiver betaler godtgjørelse for bruk av egen bil, se Rt-2000-1028. Etter mindretallets oppfatning kan det heller ikke være avgjørende at As arbeidsgiver tilbød å dekke annen transport, som drosje, ved en slik reise på samme måte som dersom hun ble tilkalt.

Etter dette mener mindretallet at A ikke ville ha vært i arbeid under hennes planlagte reise inn til sykehusenheten. Mindretallet bemerker for ordens skyld at dette momentet ikke er utslagsgivende for mindretallets samlede vurdering etter folketrygdloven § 13-6 andre ledd.

Oppsummeringsvis er mindretallet enig med flertallet i at det dreier seg om et grensetilfelle. Mindretallet har likevel falt ned på at skaden ikke er omfattet av yrkesskadedekningen. Mindretallet finner det vanskelig å legge til grunn at skaden «skyldes arbeidet eller den spesielle risiko dette medfører», som er formålet med yrkesskadetrygden. Videre finner mindretallet begrenset støtte i Trygderettens praksis og rundskriv R13-00 for at bedriftsvilkårene er oppfylt. Skaden oppstod ikke mens A utførte arbeid for arbeidsgiver, og samlet sett finner mindretallet at matpausen der skaden inntraff mangler tilstrekkelig nærhet til As arbeidsutførelse og i for stor grad bærer preg av å være et privat gjøremål. Etter dette er mindretallets konklusjon at A ikke var «i arbeid» da skaden inntraff, og at vilkårene for yrkesskadedekning i folketrygdloven § 13-6 andre ledd ikke er oppfylt.

Etter dette har mindretallet kommet til at Trygderettens kjennelse er gyldig, slik at staten skal frifinnes.

Den samlede lagmannsrett avsier etter dette dom i samsvar med flertallets konklusjon, hvoretter Trygderettens kjennelse oppheves.

Sakskostnader

Flertallet legger sitt resultat til grunn for sakskostnadsavgjørelsen. A har vunnet saken, og hun skal i utgangspunktet tilkjennes sakskostnader etter tvisteloven § 20-2 første ledd. Selv om det dreier seg om et grensetilfelle og saken må sies å ha budt på tvil, mener flertallet at det samlet sett ikke foreligger tungtveiende grunner som tilsier at staten helt eller delvis fritas fra sakskostnadsansvaret etter § 20-2 tredje ledd.

As prosessfullmektig har lagt frem sakskostnadsoppgave på 249 900 kroner for påløpt salær for 73,5 timers arbeid. I tillegg kommer merverdiavgift. Samlet blir dette 312 375 kroner. Rettsgebyr påløper ikke, jf. rettsgebyrloven § 10 nr. 9. Staten har ikke protestert mot kravet. Lagmannsrettens flertall finner utgiftene nødvendige ut fra sakens omfang og betydning, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd, og kravet tas til følge.

Av *mindretallets* syn følger at staten har fått medhold. Under henvisning til at saken har budt på tvil, og sakens velferdsmessige betydning for A, mener mindretallet at A skal fritas for sakskostnadsansvaret overfor staten i medhold av tvisteloven § 20-2 tredje ledd.

Den samlede lagmannsrettens konklusjon er at A tilkjennes sakskostnader med 312 375 kroner i tråd med flertallets syn.

Dommen er avsagt under dissens som redegjort for foran.

DOMSSLUTNING

1. Trygderettens kjennelse 3. november 2022 i sak 21/02551 oppheves.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet 312 375 – trehundreogtolvtusentrehundreogsyttifem – kroner til A innen to uker fra dommen er forkynt.

1 Tilføyd av Lovdata.